

Ministerieel besluit tot voorlopige bescherming als monument van het basis-drevenpatroon en beukengroep met calvariekruis bij Kasteel de Jonghe in Ardoois en Meulebeke

DE VLAAMSE MINISTER VAN BUITENLANDS BELEID EN ONROEREND ERFGOED,

Gelet op het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, artikel 6.1.1; laatst gewijzigd bij het decreet van 4 april 2014;

Gelet op het besluit van de Vlaamse Regering van 25 juli 2014 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse Regering, artikel 6, 1°;

Gelet op het advies van het college van burgemeester en schepenen van Ardoois, gegeven op 22 februari 2016, waarvan de behandeling is opgenomen in bijlage;

Gelet op het advies van het college van burgemeester en schepenen van Meulebeke, gegeven op 14 maart 2016, waarvan de behandeling is opgenomen in bijlage;

Gelet op het advies van het departement van de Vlaamse overheid, bevoegd voor leefmilieu, natuur en energie, gegeven op 3 maart 2016, waarvan de behandeling is opgenomen in bijlage;

Overwegende dat het advies van de departementen of agentschappen van de Vlaamse overheid, bevoegd voor ruimtelijke ordening, woonbeleid en onroerend erfgoed, mobiliteit en openbare werken, landbouw en visserij niet tijdig is meegedeeld en dus geacht wordt gunstig te zijn;

Gelet op het advies van de Vlaamse Commissie Onroerend Erfgoed, gegeven op 10 maart 2016, waarvan de behandeling is opgenomen in bijlage;

Overwegende het waarderend onderzoek voor het basis-drevenpatroon en beukengroep met calvariekruis bij Kasteel de Jonghe waarvan de resultaten zijn opgenomen in het administratief dossier;

Overwegende de wetenschappelijke waarde van het basis-drevenpatroon en beukengroep met calvariekruis bij Kasteel de Jonghe die als volgt wordt omschreven:

De oostelijke toegangsdreef van het basis-drevenpatroon bij het kasteel de Jonghe is een voorbeeld van een meer dan 150 jaar oude en nog vrij volledige eikendreef bestaande uit vrij zeldzaam autochtoon genetisch materiaal van zomereik en daarmee een zuivere vertegenwoordiger van één soort;

Overwegende de ruimtelijk-structurende waarde van het basis-drevenpatroon en beukengroep met calvariekruis bij Kasteel de Jonghe die als volgt wordt omschreven:

Het basis-drevenpatroon rond het Kasteel de Jonghe is beeldbepalend door het langgerekt rechthoekig karakter van de opgaande beplanting van dreefbomen, deels in de bebouwde

ruimte en deels in de open ruimte, zowel in bosverband als in open veld. Het feit dat de oostelijke en westelijke toegangsdreven bestaan uit meervoudige plantrijen, versterkt de ruimtelijk-structurende waarde. Het basis-drevenpatroon is tot op vandaag en ondanks de versnipperde eigendomssituatie en plaatselijke uitval van dreefbomen nog steeds herkenbaar als een monumentaal drevenpatroon;

Overwegende de historische waarde van het basis-drevenpatroon en beukengroep met calvariekruis bij Kasteel de Jonghe die als volgt wordt omschreven:

Het basis-drevenpatroon bezit een historische eenheid met burgerlijke bouwkundige elementen vermits het vanaf het kasteel georiënteerd is op een opzichterswoning, thans herberg 't Veld, en de Veldhofstede, een pachthoeve van de adellijke familie de Jonghe aan de Veldkaaistraat. Het rechtlijnige en tevens kruisvormige patroon, ontstaan omstreeks 1777-1781, combineerde zowel ornamentele als meer utilitaire doeleinden. Het zocht in oostelijke richting ontsluiting op de in 1750-1752 onder Oostenrijks bewind aangelegde steenweg Kortrijk-Brugge, dicht bij de inplantingsplaats van de Veldmolen. In zuidelijke richting legde het de basis voor de ontginning van het voormalige Ardoeieveld en de omzetting van deze wastine tot productiebos.

In de oostelijke toegangsdreef resteren tevens een drietal oorspronkelijke natuurstenen afsluitingspalen. Het bomenbestand met zomereiken in de oostelijke toegangsdreef bestaat overwegend uit tussen 1856 en 1867 heraangeplante dreefbomen van een eerste generatiewisseling.

Bij de aanzet van de oostelijke toegangsdreef, ter hoogte van de Bruggesteenweg, bezit het basis-drevenpatroon een historische eenheid met een religieus bouwkundig element, met name een calvariekruis, teruggaand op een midden 19de-eeuwse devotieplaats, omgeven door bruine beuken, aangeplant omstreeks 1880. Het calvariekruis is opgericht door en dus gelinkt aan de adellijke familie de Jonghe en een uiting van hun religieuze overtuiging. Zij waren tevens pleitbezorger voor de uitbouw van een nieuwe Snepwijk of Sint-Antoniuswijk ter hoogte van het vroegere gehucht Veldhoek.

Overwegende de architecturale waarde van het basis-drevenpatroon en beukengroep met calvariekruis bij Kasteel de Jonghe die als volgt wordt omschreven:

Het basis-drevenpatroon vormt een onderdeel van een (tuin-)architecturaal concept. Het gaf een principiële ordening aan de geometrische parkstructuren van het kasteeldomein de Jonghe, waaronder een spiegelvijver en een stervormig drevenpatroon. De assen van het basis-drevenpatroon, vertrekkend in vier richtingen loodrecht op het kasteel, kruisen elkaar virtueel onder de lichter in het grote salon van het kasteel.

De oostelijke en westelijke toegangsdreven bewaren een oorspronkelijk quinconce- of dobbelsteenverband en getuigen op die manier van een aanvullende architecturale waarde,

BESLUIT:

Artikel 1. Met toepassing van artikel 6.1.1 tot en met artikel 6.1.11 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 en artikel 6.2.1 van het Onroerenderfgoedbesluit van 16 mei 2014 worden de volgende onroerende goederen voorlopig beschermd als monument: Basis-drevenpatroon met overwegend zomereiken (*Quercus robur*) en bruine beuken (*Fagus sylvatica* 'Atropunicea') en beukengroep (*Fagus sylvatica* 'Atropunicea') met calvariekruis bij Kasteel de Jonghe, Bloemgatstraat zonder nummer, Bruggesteenweg zonder nummer, Kasteelstraat 1, 2 en zonder nummer, Provinciaal Domeinstraat zonder nummer, Sint-Antoniusstraat zonder nummer en Veldkaaistraat zonder nummer, alsook een aanvullende strook van telkens 7,50 m van de aanpalende percelen langsheen de driedubbele oostelijke en westelijke toegangsdreef, een zone rond het voorplein van het kasteel en rond de spiegelvijver, een strook van gemiddeld 20 m breed voor de zuidelijke

en noordelijke ontsluitingsdreef en een cirkelvormige zone van 10 m rond het calvariekruis, samen bekend ten kadaster:

Ardooie 1ste afdeling, sectie C, perceelnummers 1015A2 (deel), 1022K (deel), 1025K (deel), 1025R (deel), 1026G, 1027E (deel), 1032D (deel), 1043A (deel), 1044A (deel), 1047A (deel), 1049, 1048A, 1050P, 1051M (deel), 1050N (deel), 1052A, 1053C, 1054, 1056/2B, 1055, 1056, 1057H (deel), 1058K (deel), 1058R (deel), 1058T (deel), 1058V (deel), 1061B (deel), 1064C (deel), 1064E (deel), 1077 (deel), 1078 (deel), 1079A (deel), 1079B (deel), 1085A (deel), 1087 (deel), 1088E (deel), 1088G (deel), 1088H (deel), 1089 (deel), 1090, 1091B (deel), 1095 (deel), 1096 (deel), 1097 (deel), 1098 (deel), 1099 (deel), 1100A (deel), 1100B (deel), 1103 (deel), 1104 (deel), 1105A (deel), 1106A (deel), 1107A (deel), 1108, 1109A, 1110C (deel), 1111A (deel), 1112, 1113C, 1113/2, 1115 (deel), 1116A (deel), 1149F (deel), 1185A (deel), 1186A (deel), 1187A (deel), 1187/2A(deel), 1188 (deel) en deel uitmakend van het openbaar domein.

Meulebeke, 1ste afdeling, sectie F, perceelnummers 1E, 1F, 3K (deel), 3L, 4M (deel) en deel uitmakend van het openbaar domein.

De voorlopig beschermde onroerende goederen zijn aangeduid op het plan dat als bijlage bij dit besluit wordt gevoegd.

De fotoregistratie van de fysieke toestand van de voorlopig beschermde goederen wordt als bijlage bij dit besluit gevoegd.

Art. 2.§1. Het monument heeft de volgende erfgoedwaarden:

- 1° wetenschappelijke waarde;
- 2° ruimtelijk-structurende waarde;
- 3° historische waarde en architecturale waarde.

§2. De erfgoedelementen en de erfgoedkenmerken van het monument zijn:

- 1° Het rechthoekige en tevens kruisvormige basis-drevenpatroon rond het Kasteel de Jonghe, ontstaan omstreeks 1777-1781, combineerde zowel ornamentale als meer utilitaire doeleinden. Het zocht in oostelijke richting ontsluiting op de in 1750-1752 onder Oostenrijks bewind aangelegde steenweg Kortrijk-Brugge, dicht bij de inplantingsplaats van de Veldmolen. In zuidelijke richting legde het de basis voor de ontginning van het voormalige Ardooieveld en de omzetting van deze wastine tot productiebos. In westelijke en noordelijke richting gaf het een principiële ordening aan geometrische parkstructuren waaronder een spiegelvijver en een stervormig drevenpatroon. Opvallend is dat de oostelijke en westelijke dreven uitgeven op voormalige eigendommen van de familie de Jonghe, respectievelijk een voormalige opzichterswoning aan de Bruggesteinweg (thans herberg 't Veld) en een voormalige pachthoeve, met name de Veldhofstede van het kasteel de Jonghe aan de Veldkaaistraat.
- 2° De oostelijke toegangsdreef behoudt momenteel nog de twee driedubbele plantrijen van zomereik met circa 30 plantposities per rij voor de huidige kasteelpoort en circa 8 plantposities erachter, aangeplant volgens een quinconce- of dobbelsteenverband. Een meerderheid van de bewaarde zomereiken is tussen 1856 en 1867 aangeplant. De afstand tussen de plantrijen bedraagt 5 m, de gemiddelde plantafstand in de rijen bedraagt 9 m. In de dreef zijn een drietal fragmenten van vroegere afsluitingspalen in natuursteen bewaard, een enkele met restanten van een ketting.
- 3° De westelijke toegangsdreef behoudt nog de twee driedubbele plantrijen van bruine beuk met circa 16 plantposities per rij, eveneens aangeplant volgens een quinconce- of dobbelsteenverband, vermoedelijk kort na 1945 geplant. De afstand tussen de plantrijen bedraagt 5 m, de gemiddelde plantafstand in de rijen bedraagt 9 m.
- 4° De zuidelijke en noordelijke ontsluitingsdreven zijn onregelmatig en ongelijksoortig beplant, overwegend met bruine beuk en zomereik, in mindere mate met ook met lork, gewone es en populier.

- 5° Het voor bescherming voorgestelde basis-drevenpatroon heeft een samengestelde lengte van circa 2.192 m en een variabele breedte van circa 10 tot 35 m.
- 6° De omvangrijkste zomereik in de oostelijke toegangsdreef, heeft een stamomtrek van 3,49 m op een hoogte van 1,50 m (2015). Gemiddelde stamomtrekken van de oudere exemplaren situeren zich rond de 1,50 m, telkens op een hoogte van 1,50 m. De gemiddelde totale hoogte van de oudste dreefbomen bedraagt circa 18 tot 24 m, de hoogte van de takvrije stam is gemiddeld 6 tot 8 m. De gemiddelde diameter van de boomkruinen bedraagt 10 tot 14 m (2015). Bij de zomereiken en de bruine beuken in de zuidelijke en noordelijke ontsluitingsdreven worden stamomtrekken gemeten van gemiddeld 2 m op een hoogte van 1,50 m (2015).
- 7° Het houten calvariekruis is met smeedijzeren steunen verankerd op een kunstmatig heuveltje van kasseistenen en afgewerkt met een houten afdak en een als baldakijn uitgewerkte achtergrond. Het geschilderde houten kruis met gekruisigde Christus en opschrift 'INRI' is in 2011 gestolen. Rond het kruis staan een zestal bruine beuken, aangeplant omstreeks 1880, waarvan enkele ondertussen aan de voet met elkaar vergroeid zijn. De omvangrijkste beuk heeft een stamomtrek van 2,84 m op een hoogte van 1,50 m (2015). In het perceel is later ook een zilverlinde bijgeplant. Deze linde heeft een stamomtrek van circa 2,40 m op een hoogte van 1,50 m (2015).

Art.3. Voor het beschermde monument gelden de volgende beheersdoelstellingen:

- 1° De bewaarde profielen van het basis-drevenpatroon bij het Kasteel de Jonghe dienen ongewijzigd behouden te blijven. Het vervaagde profiel ter hoogte van de aanzet van de oostelijke toegangsdreef kan gedeeltelijk hersteld worden. Verbredingen van de bestaande wegverhardingen zijn niet toegelaten. In de dreven dient een volledig parkeerverbod ingesteld te worden. Toegangswegen en opritten tot percelen dienen in sobere, uniforme materialen aangelegd of heraangelegd te worden. De positie van deze toegangen dient rekening te houden met de bestaande plantposities, waarbij steeds voldoende afstand wordt behouden tussen de verharding en de standplaats van de bomen. Toeristisch-recreatieve bebording dient tot een minimum beperkt te worden en gecentraliseerd op een beperkt aantal plaatsen.
- 2° De zomereiken en bruine beuken dienen als opgaande bomen te worden beheerd. Regelmatig dienen ziekten en beschadigingen aan de dreefbomen opgevolgd te worden, waarbij op geschikte tijdstippen eventuele boomverzorgingsmaatregelen (bijvoorbeeld wondbehandeling, verwijdering van dood kroonhout, kroonverankering of andere) dienen te worden genomen.
- 3° De dreefzates kunnen verder onderworpen worden aan een regelmatig maaibeheer. Een extensief maaieregime is aanvaardbaar, op voorwaarde dat het maaisel steeds verwijderd wordt. Een nauwgezet gazonbeheer is eveneens een optie. Bij elk maaibeheer dienen ook voldoende voorzorgen genomen te worden om maaischade aan de stambasis te vermijden. Het verderzetten of instellen van een grasbeheer (bijvoorbeeld met paarden of schapen) is niet aangewezen. In die zin dienen draadafsluitingen lokaal aangepast te worden.
- 4° Het inplanten van heestermassieven of het spontaan laten ontwikkelen van houtige opslag in de dreefzates is niet wenselijk. Het vrije doorzicht over de dreefzates en zeker op de aslijnen vanuit het kasteel dient zoveel als mogelijk gehandhaafd te worden. Om hierbij voldoende waarborgen in te bouwen voor het behoud van de privacy, kunnen esthetisch verantwoorde afsluitingen (bijvoorbeeld afscherming met op doek geprinte foto) aangewezen zijn.
- 5° De resterende natuurstenen afsluitingspalen dienen omzichtig behouden te blijven. De afsluitingspalen dienen regelmatig gereinigd te worden.
- 6° Bij het bereiken van een kaprijpe toestand van de opgaande zomereiken en bruine beuken, waarbij een uitvalspercentage van meer dan 40% van de huidige bomenrij wordt bereikt, kan overgegaan worden tot een integrale vervanging. Het aanpassen van opritten en het eventueel (her)aanleggen van nutsleidingen dient maximaal afgestemd te worden op het vervangtijdstip van de dreef. In voorkomend geval wordt overgegaan tot een vervanging met zomereik (*Quercus robur*) van erkende, streekeigen herkomst voor de oostelijke toegangsdreef en met bruine beuk (*Fagus*

sylvatica 'Atropunicea') voor de westelijke toegangsdreef, volgens een vergelijkbare plantpositie in quinconce- of dobbelsteenverband. Voor de zuidelijke en noordelijke ontsluitingsdreef kan ofwel voor zomereik (*Quercus robur*), gewone beuk (*Fagus sylvatica*) of bruine beuk (*Fagus sylvatica* 'Atropunicea') worden geselecteerd. Het plantsoen hiervoor dient per dreef gelijkjarig en gelijkvormig te zijn, met op eindknop geselecteerde dreefbomen. In overleg met de aanpalende eigenaars dient gelijktijdig voorzien te worden in voldoende lichtrijke condities om de dreefbomen vrij en dominant te laten uitgroeien. Het terugdringen en eventueel verwijderen van concurrerende bomen of heestermassieven in de tuinzones palend aan de oostelijke toegangsdreef dient eveneens voorwerp uit te maken van het voorafgaand overleg. In de eerste jaren na heraanplant wordt voorzien in het inboeten van eventueel voortijdig afgestorven exemplaren. Voor de heraanplant dreefbomen worden terugkerende jeugd- en begeleidingssnoei voorzien. Op gepaste tijdstippen worden steunstukken en boombindsels verwijderd.

- 7° Voor de beheersingrepen van de zuidelijke ontsluitingsdreef dient het beheersplan van het Provinciaal domein Ardoeie 't Veld aangevuld te worden. Voor het plannen van gelijkjarige vervangingsinitiatieven alsook voor de noodzakelijke vrijstelling van deze dreef en bij uitbreiding ook de noordelijke ontsluitingsdreef, dient voldoende overlegd te worden met de private kasteel-eigenaar. Voor het op termijn consequent vervangen van de noordelijke toegangsdreef is de positie van de bestaande loods (kadastraal gekend als perceel 1050N) problematisch. Een vernieuwde inplanting, meer oostelijk gesitueerd, is aangewezen.
- 8° In geval van conditie- of vitaliteitsverlies van de opgaande zomereiken en Hollandse linden moet er een expertiseverslag worden opgesteld door een deskundige boomverzorger en moeten de daarin vervatte maatregelen worden uitgevoerd. Deze werken mogen niet worden aangevat zonder een toelating van het agentschap Onroerend Erfgoed of, zoals vermeld in artikel 6.4.4, §1, eerste lid, van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, van de erkende onroerenderfgoedgemeente.

Art. 4. De zakelijkrechthouder en de gebruiker van het beschermde monument zijn verplicht de instandhouding en het onderhoud ervan te verzekeren door:

- 1° het goed als een goede huisvader te beheren en de nodige voorzorgsmaatregelen te nemen tegen schade ten gevolge van brand, blikseminslag, diefstal, vandalisme, wind of water;
- 2° de toestand van het goed regelmatig te controleren;
- 3° regulier onderhoud uit te oefenen;
- 4° onmiddellijk passende consolidatie- en beveiligingsmaatregelen te nemen in geval van nood.

Art. 5. Voor de volgende handelingen moet een toelating worden aangevraagd:

- 1° het plaatsen, slopen, verbouwen of heropbouwen van een constructie;
- 2° het plaatsen van opschriften, publiciteitsinrichtingen of uithangborden, met uitzondering van verkiezingspubliciteit en met uitzondering van tijdelijke publiciteitsinrichtingen, waarbij wordt bekendgemaakt dat het goed te koop of te huur is, op voorwaarde dat de totale maximale oppervlakte niet meer bedraagt dan 4 m², aan te brengen;
- 3° het plaatsen of wijzigen van boven- en ondergrondse nutsvoorzieningen en leidingen;
- 4° het plaatsen of wijzigen van afsluitingen, met uitzondering van gladde schrikdraad en prikkeldraad met houten, ontschorste smalle palen, ten behoeve van veekering;
- 5° het aanleggen, structureel en fundamenteel wijzigen of verwijderen van wegen en paden;
- 6° elke reliëfwijziging van de bodem, wijziging van het hydrografisch netwerk of werk dat impact kan hebben op het grondwaterpeil;

- 7° het vellen of beschadigen van bomen en struiken, met uitzondering voor dode bomen, en elke handeling die een wijziging van de groeiplaats en groeivorm van de bomen en de struiken tot gevolg kan hebben;
- 8° het aanleggen of wijzigen van verharding of het uitbreiden van bestaande verhardingen;
- 9° het aanleggen van sport- en spelinfrastructuur of parkeerplaatsen;
- 10° het fundamenteel en structureel wijzigen van de aanleg van historische tuinen en parken en begraafplaatsen;
- 11° het organiseren van grote activiteiten, die het normaal gebruik van het beschermd onroerend erfgoed overstijgen;
- 12° het gebruiken van chemische verdelgingsmiddelen, groeiremmers, groeistimulators, hormonale behandelingen, thermische onkruidverdelgers of andere verdelgingsmiddelen;
- 13° het achterlaten van slib;
- 14° het gebruik van bestrijdingsmiddelen op grasland en wegbermen, uitgezonderd voor de pleksgewijze bestrijding van distels en brandnetels.

Er is geen toelating vereist voor het onmiddellijk nemen van passende consolidatie- en beveiligingsmaatregelen in geval van nood, noch voor de uitvoering van regulier onderhoud.

Brussel,

11 APR. 2016

De Vlaamse minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed,

Geert BOURGEOIS